

רבי יוסי בן חלפתא והמטרונה

א. המטרונא שואלת ורבי יוסי משיב

ילקוט שמעוני ישעיהו - פרק סו - רמז תקיג

שאלה מטרונא אחת את רבי יוסי בן חלפתא כתיב בתורתכם למען ירבו ימיכם וימי בניכם וגוי אין אתם קיימים אלא כל זמן ששמים וארץ קיימים ועתידיים שמים וארץ להתבלות ואתם כלים מן העולם שכך אמר ישעיה שאו לשמים עיניכם והביטו, אמר ליה חייך מאותו נביא שהוכחתי ממנו אני משיבך שנאמר כי כאשר השמים החדשים וגוי,

ישעיה פרק נא

(ו) **שָׂאוּ לְשָׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהִבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי שָׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלְחוּ וְהָאָרֶץ כַּבָּגָד תִּבְלָה וְיִשְׁבְּיָה כְּמוֹ כֶּן יִמּוּתוּן וְיִשׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצַדִּיקְתִּי לֹא תִחַת :**

ישעיה פרק סו

(כב) **כִּי כִּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הִחְדָּשִׁים וְהָאָרֶץ הִחְדָּשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לְפָנַי נְאֻם ד' כֶּן יַעֲמֹד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם :**

מדרש רבה שמות פרשה ג פסקה יב

מטרונה אמרה לרבי יוסי: אלהי גדול מאלהיך! א"ל למה? אמרה לו בשעה שנגלה אלהיכם למשה בסנה הסתיר פניו משה אבל בשעה שראה את הנחש שהוא אלהי מיד וינס משה מפניו

אמר לה תיפח עצמותה בשעה שנגלה אלהינו בסנה לא היה לו מקום לברוח אנה היה בורח לשמים? או לים? או ליבשה? מה נאמר באלהינו (ירמיה כג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' אבל הנחש שהוא אלהיך כיון שאדם בורח ממנו שתיים או ג' פסיעות יכול להנצל ממנו לכך כתיב וינס משה מפניו.

בתי מדרשות חלק א - מדרש ילמדנו פרשת פקודי

דבר אחר לא יגרע מצדיק - זו ארץ ישראל שאין הקדוש ברוך הוא מזיז עיניו ממנה שנאמר תמיד עיני ד' אלהיך בה וגוי מה הוא תמיד?

שאלה מטרונה את רבי יוסה בר חלפתא אמרה לו: כתיב תמיד עיני ד' אלהיך בה אי אפשר שאין הקדוש ברוך הוא מזיז עיניו ממנה! **אם באתי אני** להביט בשפחותי הנאמנות אינם יכולים לעמוד מן הסרחון שאני מוצאת להם, ובארץ הקדוש ברוך הוא מביט בה תמיד שנאמר תמיד עיני ד' אלהיך בה!?

אמר לה: לפיכך את מוצא בני ארץ ישראל מיוסרים לוקים במכות מה שאין כן בחוצה לארץ בכל דבריהם לוקים ומתיסרים. אבל לעתיד לבוא כשיבא הקדוש ברוך הוא כל הארצות רועדות וארץ ישראל אינה ניזוקת שנאמר המביט לארץ ותרעד.

למה הדבר דומה? למלך שעלה לביתו כיון שכל השפחות רואות אותו הם בורחות ממנו, ואיזו עומדת לפניו בקלות ראש? **אותה שהיא מניקה בנו.** כך בני ארץ ישראל בני בעליהן חונני עליה שהיא של אברהם אביהם שנאמר ברוך אברם לאל עליון. אע"פ [שהם] מיוסרין בעולם הזה אלא כשיגלה הקב"ה לעתיד לבא להביט בכל הארצות כולם רועדות וארץ ישראל אינה ניזוקת הוי תמיד עיני ד' אלהיך בה:

ב. "קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף"

1. מדרש רבה ויקרא פרשה ח פסקה א

זה קרבן אהרן ובניו (ויקרא ו/יג) - רבי לוי פתח: כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים (תהילים עה/ח) -

מטרוניתא שאלה את ר' יוסי בר חלפתא אמרה לו: בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו?
אמר לה: לששת ימים דכתיב (שמות לא/ז): כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ.
אמרה לו: ומאותה שעה עד עכשיו מהו יושב ועושה? אמר לה מזווג זיווגים: אשתו של פלוני לפלוני, בתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני. אמרה לו: הדא הוא?! אף אני יכולה לעשות כן! כמה עבדים יש לי וכמה שפחות יש לי ואני יכולה לזווגם בשעה אחת!
אמר לה: אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף.
הניחה והלך לו.

מה עשתה? שלחה והביאה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידה אותן שורות שורות אמרה להם: פלוני ישא לפלונית פלוני לפלונית זווגן בלילה אחת.
לצפרא אתין לגבה דין מוחו פציעה, ודין עינו שמוטה, ודין אציליה פריך, ודין ארכובה תבירה, דין אמר: לינא בעיא לדין, ודין אמר: לינא בעיא לדין.
מיד שלחה והביאה את ר' יוסי בר חלפתא אמרה לו: רבי אמת היא תורתכם נאה משובחת היא. יפה אמרת כל מה שאמרת.

אמר לה: לא כך אמרתי לך אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף
שנאמר (תהילים סח/ז): אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות. מהו בכושרות? בכי ושירות, דבעא אמר שירה דלא בעא בכח. ומה הקב"ה עושה? מזווגן על כרחן שלא בטובתן.

א"ר ברכיה: בלשון זה השיבה רבי יוסי בר חלפתא: הקב"ה יושב ועושה סולמות מגביה לזה ומשפיל לזה שנאמר (שם עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים.

3. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כב/א

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: **קשה לזווגם כקריעת ים סוף** שנאמר: אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח/א

אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה: **קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף** דכתיב: נתן לחם לכל בשר וסמך ליה לגזר ים סוף לגזרים.

אמר רבי אלעזר בן עזריה: **קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף** שנאמר: מהר צעה להפתח וכתוב בתריה רגע הים ויהמו גליו.

4. רמב"ן על שמות פרק יג פסוק טז

...**ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה**, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד...

רמב"ן על שמות פרק ו פסוק ב

אבל שכר כל התורה וענשה בעולם הזה הכל נסים והם נסתרים, יחשב בהם לרואים שהוא מנהגו של עולם, והם באדם עונש ושכר באמת ומפני זה תאריך התורה ביעודים שבעולם הזה...

5. משנה מסכת אבות פרק ד

(כב) הוא (רבי אלעזר הקפר) ה'ה אומר... ודע ש'הכל לפי ה'השבון. ואל יבטיחך יצרך ש'הש'אול בית מ'נוס לך, ש'על כ'רחך א'תה נוצר, (ועל כ'רחך א'תה נולד), ועל כ'רחך א'תה חי, ועל כ'רחך א'תה מת, ועל כ'רחך א'תה עתידי לתן דין ו'חשבון לפני מ'לך מ'לכי המ'לכים הקדו'ש ב'רוך הוא:

רמב"ם פירוש המשניות - מסכת אבות פרק ד משנה כב

ובס'חון מאמר שעל כרחך אתה נולד ומה שדבק בו **שהוא זכר עניינים טבעיים שאין בחירה לאדם בהן**, שעליהם אמרו רז"ל (ברכות לג. מגילה כה. נדה טז): הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, ולא אמר על כרחך אתה חוטא או עובר או מהלך או עומד ומה שדומה לזה, שאלו כולם עניינים שהם ברשות האדם ואין הכרח בהם כמו שביארנו בפרק החמישי.

רבה בר בר חנה והים

בבא בתרא עג ע"ב – עד ע"א, בתרגום הרב שטיינזלץ:

א. אמר רבה: סיפרו לי יורדי הים: הגל הזה שמטבע לספינה, נראה כמו זוהר של אש לבנה בראשו, וכדי להנצל ממנו מכים אנו אותו באלות שחקוקים עליהם שמות קדושים: אהיה אשר אהיה, י-ה, ד' צבאות, אמן אמן סלה, ואז נח הגל.

ב. ועוד אמר רבה: סיפרו לי יורדי הים: בין גל לגל שלוש מאות פרסות וגובה הגל שלוש מאות פרסות. פעם אחת הלכנו בדרך והרים אותנו הגל עד שראינו את בית מרבצו של כוכב קטן, והיה גודלו כמו מקום שזורעים בו ארבעים סאים של זרע חרדל, ואם היה מעלה אותנו יותר היינו נשרפים מחומו של הכוכב. וזרק לו הגל קול, צעק לחבירתה: חברתי! האם הנחת משהו בעולם שלא שטפת אותו שאבוא אני ואאבד אותו? אמר לו (הגל הראשון לחברו): צא וראה גבורת אדוניך (הקב"ה): (שלמרות כוחי אפילו) מלא חוט חול ביבשה (ו)איני עובר שנאמר: האותי לא תראו נאום ד' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חוק עולם ולא יעברנהו" (ירמיהו ה, כב).

...

ז. ואמר רבה בר בר חנה: פעם אחת היינו מהלכים בספינה וראינו דג שעלה חול על גבו וצמח עשב עליו. סבורים היינו – יבשה היא. עלינו ואפינו ובשלנו על גבו. כשחם גבו של הדג – נתהפך, ואלמלא הייתה הספינה קרובה – היינו טובעים.

ח. ואמר רבה בר בר חנה: פעם אחת היינו מהלכים בספינה, והלכה הספינה בין סנפיר לסנפיר של דג אחד שלושה ימים ושלושה לילות. והוא (הדג) היה שט בכיוון הנגדי לספינה כאשר הוא במעלה הים, (כלומר כנגד כיוון הרוח והגלים) ואנו בירידה (בכיוון הזרם). שמא תאמר: לא הלכה הספינה מהר? כאשר בא רב דימי אמר: ספינה זו כזמן הנדרש לחימום קומקום של מים הולכת היא שישים פרסות, ויורה פרש חץ והיא מקדימה לו לחץ (מרוב מהירותה). ואמר רב אשי: אותו דג גילדן הים היה שיש לו שני סנפירים.

אהוד בנאי על סיפורי רבה בר בר חנה:

תהילים פרק קז/כג: יוֹרְדֵי הַיָּם בְּאֲנִיּוֹת עֲשִׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים: אנשי תורת הסוד נקראים יורדי ים. כשאתה עומד במקום גבוה ומתבונן על היבשה הכל גלוי לפניך. אבל כשאתה עומד ומתבונן בים מסך המים מסתיר הכל. היבשה היא תורת הנגלה והים הוא תורת הנסתר. כדי להכיר את העולם הנסתר הזה צריך לדעת לצלול. וצריך גם לדעת מתי אי אפשר לצלול...

סיפורי רבה בר בר חנה מתרחשים בים ובמדבר, רחוקים מישוב, אין בהם תושבי קבע אלא רק נוודים והם מקומות של הפקר. הרוח פראית, הדממה עמוקה כההום, הכוכבים קרובים וזוהרים ולא תמיד ברור מי שולט בים ובעלות מי נמצא המדבר.

א. הגל שמטבע את הספינה וזוהר של אש לבנה בראשו

1. אגדות המהרש"א (רבי שמואל אליעזר אידלש, פולין 1560 – 1631)

...דימה הכתוב הצרות והגלות שבאו עלינו מהרשעים לגלי הים... וע"ז אמר אישתעו (סיפרו) לי נחותיה ימא שהם יורדי הים – (יורדי) הגלות. כמו שכתב שהדמיון בגלות כספינה המטורפת בים, והגלים עברו עליו, והיינו האי גלא – הרשע שבכל דור הבא להטביע לספינה היינו (שהם) ישראל המטורפין בגלות כספינה המטורפת בים. ואמר שבגל ההוא נראה כמין זוהר של אש לבנה – הוא הראש והשר של מעלה של אותה אומה דדמיונו כאש... ואמר מחינן ליה (מכים אותו) – דאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים והיינו

אלות שחקוק עליהם שמות – כי זאת ההבטחה הכתובה בספר תורת משה : בגל הראשון שעבר עלינו שהוא פרעה שאמר השיי"ת אהיה אשר אהיה שהבטיח לנו אהיה עמכם בצרה זו, ואשר אהיה עמכם בכל צרה. וי – ה הוא השם אשר עמנו בגלות כמו שכתוב : כי יד כס י – ה שאין הכסא שלם ואין השם שלם עד לעוה"ב. וד' צבאות הוא השם הגואל מכל צרה כמ"ש : גואלנו ד' צבאות שמו... ואמר אמן אמן - בזכות האמונה שעמדה לנו בגלות, וברכת אמן יהא שמיה רבה... ונח לנו בזה הגלות.

2. מאמרי הראי"ה חלק ב' עמ' 421 – 448

הולכי ים החכמה האלוקית המה נחותי (יורדלי) ימא, והעיקר נלע"ד שהמה הנשמות שהיו מתגלים לו ללמדו חידושין ורזין דאורייתא בהנהגה האלוקית, או מלאכי השרת שהם נחותי ימא כנודע. **והם הודיעו לו מהות כוח הטומאה שמטבע לספינה שרוצה להטביע ח"ו את כנסת עם ד', והוא מכוון לעניין כוח הטומאה של אותו האיש יש"ו.**... ובאמת הוא רצה להטביע לספינה, כי החכמה היא המים – מי הים, אבל לנו נמסר לעשות מלאכה במים רבים ע"י כלים שהם המצוות, והרוצה לבטל את המצוות המעשיות רוצה להטביע בים את כל הספינה... ונראה כגל של אש לבנה בראשו לומר שרק ברישא הווה חיוורתא – הנהגה הנוטה ללובן החסד, אבל באמת היה אש שורף...

3. פרופ' שלום רוזנברג – הזוהר המטעה /

(מתוך : הגות יהודית – אתר למחשבה יהודית בת זמננו של פרופ' ש. רוזנברג)
בראש אותו גל – אש לבנה. הברית החדשה, לימדה הנצרות, היא תורת חסד. המקרא לדבריהם – דין ונקמה. אך מתחת למעטה החסד, הזוהר הלבן המפתה, בערה אש האינקוויזיציה.

ב. בין גל לגל שלוש מאות פרסות

בין גל לגל שלוש מאות פרסות וגובה הגל שלוש מאות פרסות - היינו בין צרה לצרה וכל רשע שנתגלגל על ישראל עד בוא שני אחריו נתן שיעורו כפי מזלו (הכוכב)... ורומז למלכות אדום... שנמשכה גלותם הרבה מכל הגלויות... וזרק לו הגל (אדום) קול, צעק לחבירתה : חברתי! האם הנחת משהו בעולם שלא שטפת אותו שאבוא אני ואאבד אותו? – כמו שכתוב תהום אל תהום קורא לקול צינוריק שבכל דור ודור עמדו עלינו וכו'... ובאים כל אחד וכלות ולשטוף את העולם ואת ישראל אמר לו (הגל האחר) : צא וראה גבורת אדוניך (הקב"ה) : מלא חוט חול ביבשה ואיני עובר – הרי גבורתו (של הקב"ה) שמצילשה אחד בין שבעים זאבים

ז. הדג המתהפך

ז. ואמר רבה בר בר חנה : פעם אחת היינו מהלכים בספינה וראינו דג שעלה חול על גבו וצמח עשב עליו. סבורים היינו – יבשה היא. עלינו ואפינו ובשלנו על גבו. כשחם גבו של הדג – נתהפך, ואלמלא הייתה הספינה קרובה – היינו טובעים.

1. אגדות המהרש"א

יש לפרש... כי ימי הגלות דומין להולך בספינה בעמקי מצולות ים הגלות, ואנו ניצולין כספינה המטורפת בים שהיא ניצולת בתפילה וברחמי שמיא... ואמר חזין ההוא כוורא (ראינו את אותו דג) - הוא מזל דגים חודש אדר... ובדמיונו במלכות מדי שנחו ישראל בגלותא...

(ו)הוה סברינן דיבשתא הוא וליכא גלות. וסלקינן ואפינן וכו' שנתערבו ישראל בגוים כאילו אינם בגלות ונהנו מסעודתו של אחשוורוש... (ו)התהפך לחימה עזה עד שנתחייבו ישראל כליה ח"ו...

ואי לאו דמקרבא ספינתא (אם לא הייתה מתקרבת הספינה) וכו' - שחזרנו לשוב לספינתא וגלות ולשוב בתשובה שלימה כמו שעשו מרדכי וסיעתו, הוה טבעינן ח"ו אז בים הגלות.

ח. הספינה ההולכת בין שני סנפירי הדג

ח. ואמר רבה בר בר חנה: פעם אחת היינו מהלכים בספינה, והלכה הספינה בין סנפיר לסנפיר של דג אחד שלושה ימים ושלושה לילות. והוא (הדג) היה שט בכיוון הנגדי לספינה כאשר הוא במעלה הים, (כלומר כנגד כיוון הרוח והגלים) ואנו בירידה (בכיוון הזרם). שמא תאמר: לא הלכה הספינה מהר? כאשר בא רב דימי אמר: ספינה זו כזמן הנדרש לחימום קומקום של מים הולכת היא שישים פרסות, ויורה פרש חץ והיא מקדימה לו לחץ (מרוב מהירותה). ואמר רב אשי: אותו דג גילדן הים היה שיש לו שני סנפירים.

1. אגדות המהרש"א

...גם זה בענין דלעיל שהיה ספינתנו הולכת בגלות בימי המן במזל אדר שהוא דגים. בין סנפיר לסנפיר - ...ע"ש כליון, דשיצי (סנפיר בארמית) הוא תרגום של כליון... ונקט ב' שיצי אם להאבד הספינה ולהכרית ח"ו, (או) אם להנצל ישראל ולהכרית עמלק וזרעו. ואמר שהיתה הספינה הולכת ומטורפת בסכנה זו דרך ג' ימים ולילה כנאמר: צומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלושת ימים לילה ויום וגו'.

איהו (הדג) בזקיפא - רמז להמן שעלה למעלה אז, ואנן (הספינה) בירידה, וזה סימן לרע לו לבסוף, (וכן) הוא בזקיפה - שנתלה המן על העץ (זקיפא בארמית - עץ תליה).

2. אסתר פרק ד

(טו) ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי:

(טז) לך פנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונעתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי:

3. מדרש רבה אסתר פרשה ח פסקה ז

ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי - אמרה לו: לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים אלו הן י"ג וי"ד וט"ו בניסן. שלח לה: והרי בהם יום ראשון של פסח? אמרה לו: זקן שבישראל! למה הוא פסח?! מיד שמע מרדכי והודה לדבריה הה"ד ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צותה עליו אסתר.

4. הרב יהושע ויצמן - ישיבת מעלות

מרכזה של האגדה הוא הסנפירים שהיתה הספינה מהלכת ביניהם. מהו הסנפיר? כפי שכבר הזכרנו פעמים רבות בשם השלי"ה, הסנפיר הוא האיבר בעזרתו הדג מתקדם, פונה ומשנה את מקומו, כלומר: **הסנפיר מבטא את השינוי והדינמיקה שבמציאות**. ... הדג השט במים הוא ביטוי לדברים שאינם כפופים למסגרות ולחוקים של היבשה. הדג מבטא את חוסר המסגרת, והסנפיר הוא הכח של הדג לעשות זאת - לפרוץ מסגרות ולהשתנות. הדג שוחה נגד הזרם, ולא איתו.

הזרימה של המציאות מורכבת מדברים קבועים - הלכות, מסורות ומנהגים העוברים מדור לדור ללא שינוי. ההולכים עם הזרם קבועים במסגרות החיים, והדג שט נגד הזרם כביטוי להליכה נגד מנהגי אבות, בדרכים חדשות ושוונות.

נראה, שרבה בר בר חנה מתאר תהליך שהעולם נמצא בו. העולם חווה תמורות ושינויים רבים, ויחד עם זה יש בו ערכים קבועים ומעוגנים. השאלה היא כיצד חיים בצורה מוצקה בעולם של שינויים, כיצד שומרים על ערכים קבועים במציאות משתנה. זוהי אחת השאלות הגדולות שהעולם המודרני מתמודד עימן. רבה בר בר חנה מספר, שלדג ישנם סנפירים, אך בין סנפיר לסנפיר ניתן לשוט שלשה ימים ושלושה לילות במהירות גדולה. יש שינויים במציאות, אך בין שינוי לשינוי יש מקום נרחב שבו ניתן לשוט עם הזרם, בתוך המציאות...

האש והמים (בקומקום) הם שני כוחות מנוגדים זה לזה - האש מאדה את המים, והמים מכבים את האש. כיצד עושים שלום ביניהם? על ידי הקדרה, המפרידה ביניהם, ניתן להשתמש באש כדי לחמם את המים, ואז יש שלום. האש והמים הם ביטוי לשתי מדות שבהן מנהיג הקב"ה את עולמו: המים הם ביטוי לחסד, והאש לגבורה. כדי שיוכלו שתי המדות לחיות זו בצד זו בעולם - יש לשים גבול ביניהן. חימום המים בקומקום רומז, אם

כן, למאבקי הכח הקיימים בעולם בין מידות שונות ובין כוחות שונים, והתוצאה שלהם היא מים רותחים, תהליכים, התפתחויות ושינויים החלים בעולם. ...על פי ביאורנו ניתן לומר, שלא רק את השינויים מנהיג הקב"ה, אלא גם את השיגרה. לא רק הסנפירים הם יצירה אלוקית, אלא גם הרווח ביניהם, בו שטה הספינה. גם בשגרה, בהליכה בתלם, בזרם ובמסורת, יש עוצמה אלוקית, ולא רק בשינוי ובחידוש...

רב אשי מציין, שהדג הזה, בעל שני הסנפירים, הוא דג מיוחד. על פי רוב, כל אדם רואה שינויים של דור אחד במהלך חייו, ולא זוכה לחוות שני דורות ושני תהליכים. רבה בר בר חנה זכה לראות "שני סנפירים" ואת הזמן שביניהם. זוהי זכות מיוחדת לסקירה כללית. הוא ראה את מהות השינוי של הדור בסנפיר אחד, את הרווח הבא אחריו, ואת הסנפיר השני המציין את הדור הבא.

5. משנה מסכת אבות פרק ב משנה ח

רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי קָבַל מֵהֵלֵל וּמִשְׁמַאי. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם לְמִדַּת תּוֹרָה הִרְבֵּה, אֶל תִּחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמָךְ, כִּי לְךָ נוֹצְרָת. חֲמִשָּׁה תִלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי, וְאֵלוּ הֵם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָד. הוּא הָיָה מוֹנִיחַ שְׁבָחוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס, בּוֹר סוּד שְׂאִינוֹ מֵאֶבֶד טָפָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, אֲשֶׁרֵי יוֹלְדָתוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, חֲסִיד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל, יָרָא חֲטָא. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָד, מַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם יְהִיוּ כָל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזַנִּים, וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס בְּכַף שְׁנֵי, מְכַרֵּעַ אֶת כָּלָם. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר מִשְׁמוֹ, אִם יְהִיוּ כָל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזַנִּים וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הֶרְקֵנוֹס אֶף עִמָּהֶם, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָד בְּכַף שְׁנֵי, מְכַרֵּעַ אֶת כָּלָם: